

BWT 983 • KOŚCIÓŁ

ANŻYJÓWZAMSVZBY

ŚW. STANISŁAWA KOSTKI

"Stupňování represí a arogantní postoj vlády k zákonným snahám poské společnosti by mohly jednoho dne vést k obrovské vzpouře. Taková vzpoura by byla obtížně kontrolovatelná. Domnívám se, že by to bylo spíše vystupňování nenávisti. Budoucnost nezávislých odborů v Polsku by mohla být slibná, pokud by vláda začala jednat v souladu s přáním polské společnosti a zahájila dialog se skutečnými představiteli lidu. Solidarita se dosud snažila udržet boj dělníků ve formě nenásilného odporu. Nemůže však zaručit, že se tento protest v budoucnu nevymkne kontrole."

/ Lech Walesa /

Tato varovná slova se jistě při letném pohledu na Polsko, jeví jako přehnaná. Vždyť podle oficiálních zpráv se situace v zemi znormalizovala, volby do polského sejmu dopadly dobře, dokonce byla opět vyhlášena amnestie pro politické vězně. Vždyť většina obyvatelstva v každodenních starostech o živobytí, o stále se snižující životní úroveň / podlehla jisté malomyslnosti.

Jakoby jí politika a vše, co je s ní spojeno, přestala zajímat.

Ovšem stejně tak, jako velkohubá oficiální propaganda příliš nevěří tomu co říká, tak i prvotní pohled na polskou společnost je klamný. Polsko

je totiž ve slepé uličce. Solidarita, i když zůstává nadějí Poláků, není v současné situaci schopna udělat stejně rozhodující krok, jako před pěti roky. A rovněž vláda nemůže zavést skutečnou, účinnou hospodářskou reformu a navázat dialog se společností. od níž se izoluje stále se prohlubujícím příkopem.

Návrhové straně však v každém Polákovi, ať má důvody jakékoli, kvasí vztek. A jednou za čas se tento vztek přemění ve společenskou politickou aktivitu. A k nespokojenosti je dnes důvodů více než dost.

V ekonomické oblasti se podle oficiální propagandy již dávno mělo přejít z přechodného období do druhé etapy hospodářské reformy. Jak konstatuje oficiální zpráva - to se nestalo. Hlavní nedostatky jsou v inovacích, ve špatné kvalitě výrobků, v nedostatečné účinnosti státní politiky při provádění strukturálních změn v ekonomice. Zásobování trhu se poněkud zlepšilo, ale růst cen je naprosto neúměrný růstu platů. Také odbourávání lístkového systému, při následném zvyšování cen/například u cukru a cukrářských výrobků to dělá až 90%, a vzhledem k nedostatečnému zásobení trhu, není výhodné a vede k dalším spekulacím..

Velice tíživá je situace v bytové otázce. Za současné situace se přidělování nových bytů především mladým lidem, stalo záležitostí příštího století.

Velkou nespokojenost vyvolalo u značné části oby-

vatelstva přijetí nového vysokoškolského zákona, který znamená velké okleštění akademických svobod vysokých škol. A to i přesto, že po velkých demonstracích a protestech na všech polských vysokých školách vláda přistoupila k jistému šalamounskému kompromisu. Podle tohoto zákona bude ministr pro vysoké školy rozhodovat o záležitostech všech vysokých škol v zemi. Studentská samospráva, která měla být původně zrušena, bude mít omezená práva. Místo práva spolurozhodovat, má působit pouze jako poradní sbor bez politického důrazu. Při volbě lektora, která měla být původně pravomocí ministra, bude zachován výběr kandidátů na vysokých školách. Bude však podléhat ministerskému souhlasu. Tímto zákonem došlo k dalšímu snížení prestiže vysokých škol v Polsku. Počet vysokoškolských studentů se tak každoročně v posledním období snižuje. Významnou roli zde vedle otázky dalšího uplatnění v životě a otázky perspektivy polského intelektuála v dnešním Polsku, hraje i faktor ekonomický. Těživá hospodářská situace nutí mladé lidi zajímat se stále více o finanční zabezpečení, co nejdříve a nejrychleji vydělávat a to tím nejvýhodnějším způsobem. Polské vedení tak nese vlnou vinu na depresivním postoji mladé generace k životu, na její pasivitě, zvyšující se kriminalitě, na jejím definitivním roz^uchodem se současným společenským systémem v zemi.

Proto se mladí, v tradičně katolickém Polsku, ještě více přiklánějí k církvi. A vztah církve

a státu se nezlepšil spíše naopak. Při oslavách 602. výročí Černé madony v Čenstochové kardinál Glemp před státisíci věřících hovořil o tom, že v Polsku probíhá diskriminace věřících, kteří jsou vyloučeni z politického života. Přímou pak řekl: "Socialismus nebojuje silou myšlenek, ale silou moci." Církev se stále více aktivizuje, staví se na stranu Poláků a jejich Solidarity. Projevilo se to i během voleb. I dříve tak zadržlivý Glemp odcestoval den před volbami do Vatikánu a po návratu provokativně prohlásil, že výsledky voleb ho nezajímají. Konference polského episkopátu, která se uskutečnila v listopadu konstatovala, že normální poměry v zemi nebylo ještě dosaženo a vztahy mezi státem a církví jsou špatné. Bylo zdůrazněno, že je třeba propustit všechny politické vězně, což je v zájmu samotného politického vedení.

Jaký je vztah státu a Solidarity? Oslavy 5. výročí vzniku Solidarity proběhlo vcelku pokojně a to i přesto, že v tichých demonstracích se jich zúčastnily statisíce Poláků. Podzim byl pak zasvěcen předvolební kampani, která byla vládou a bohužel i některými západními sdělovacími prostředky chápána jako boj o příznivce Jeruzalémského vedení a Solidarity. Solidarita samozřejmě k bojkotu voleb vyzývala, ale bylo již předem jasné, že nadpoloviční neúčast na volbách nezíská. Jen těžko

lze zazlívat důchodcům, kteří se bojí o svoji další existenci, že jdou k volebním urnám. A stejně tak mnoha dalším, kteří v současné tíživé situaci podlehli nátlaku vlády. Ta se uchýlila i k přímému vydírání, když ještě před volbami prohlášovala, že jestliže se jich zúčastní 75-80% voličů, vyhlásí amnestii pro politické vězně. Právě před volbami se zvýšily i policejní zásahy proti zastáncům nebo aktivistům Solidarity. Podle oficiálních údajů se pak voleb zúčastnilo 78% voličů, což je prakticky stejný výsledek jako při volbách do národních rad v loňském roce. Stejně jako tehdy, ani nyní tyto výsledky nebyly přesné a Solidarity vyhlásila vlastní výsledky - okolo 65% voličů a v Gdaňsku kolem 50%. Vzhledem k možnostem Solidarity nebudou jistě ani tyto výsledky stoprocentně přesné. Ale o to ani tolik nešlo. Faktem zůstává, že se voleb nezúčastnilo zhruba 10 milionů Poláků, tedy přibližně tolik, kolik měla kdysi Solidarity členů. Neradostným zjištěním pro vládu, při hodnocení voleb byla i skutečnost, že volby nejvíce bojkotovala mládež. Daleko nižší účast vzhledem k průměru byla ve větších městech, tedy ve xt dělnických centrech. Vojtěch Jaruzelský přesto navenek jásal. Došlo i k některým změnám ve vládě. Jaruzelský odstoupil z funkce ministerského předsedy a zůstal pouze vůdcem stranickým. Na jeho místo nastoupil

Zbigniew Messner. Odstoupil rovněž ministr zahraničí Olszowski a na jeho místo nastoupil Marian Orzechowski. Tyto změny ve vládě budí dojem, že z funkce odcházejí lidé, kteří jsou spojeni s pětiletou érou krize. Mají zapůsobit především na zahraničí předstíráním jisté liberální poměrů. Ve své podstatě se však nemění nic a jakékoli spekulace, alespoň v současné době, jsou zbytečné. Vliv Jaruzelského ve vládě je i nadále zcela dominantní. a o jeho vládě nikdo v Polsku žádné iluze nemá.

Poslední důkazem je i tzv. amnestie vyhlášená v listopadu letošního roku. Jaruzelski nabubřele prohlásil, že vláda, která je silná, může být i velkorysá. Včem vidí velkorysost? Poslední amnestie byla vloni, kdy bylo propuštěno okolo 600 politických vězňů. Už tehdy opozice správně poukazovala na to, že jde především o propagandistický tah. Věznice se za necelý měsíc po amnestii začaly opět plnit. Nyní bylo ve vězení nebo ve vazbě opět 368 politických vězňů. Z toho mají být propuštěni pouze ti, co jsou trestáni poprvé, nevztahuje se na ně amnestie z let 1983 a 1984 nebo se neprovinili závažným způsobem proti státu. Kromě toho, již mnozí z těch, co byli na současnou amnestii propuštěni, budou vyšetřováni na svobodě nebo byli propuštěni podmíněně.

Lech Walesa k tomu prohlásil: "To není žádná amnestie. Jde zkrátka o uplatnění hesla rozděl a

panuj. Je to krok k rozdělení společnosti. Jeli-
kož vývoj nesměřuje k pluralistické společnosti
věznic se rychle zase zaplní."

A už ze samotných podmínek amnestie je zřejmé, že představitelé Solidarity a její funkcionáři propuštění nebudou. Ti, co se do vězení dostali za menší přečiny, jako je účast v demonstraci, distribuce letáků apod., se ~~pxx~~ po propuštění budou bát dále aktivně pracovat, aby znovu nebyli zavřeni. Tím má být izolováno vedení Solidarity od řadových členů. Kromě toho represí proti Solidaritě a jejím přívržencům nijak neubývá. Jedním z posledních případů je i 19.letý student Martin Antonowicz z Olštýna, který studoval na vysoké škole v Gdaňsku. Zemřel na následky zranění na hlavě, které bylo způsobeno pádem z policejního auta za jízdy. Jeho pohřbu se demonstrativně zúčastnilo 5 tisíc lidí.

Podle zprávy polského helsinského výboru o porušování lidských práv v Polsku za první pololetí letošního roku není situace příliš optimistická. Uvádí se v ní, že policisté utloukli čtyři lidi. Jeden z nich byl aktivistou Solidarity a další dva aktivisté zahynuli násilnou smrtí. Také čtyři katoličtí kněží, byli ztlučeni a týráni. Nejznámější je případ otce Zaleského z Krakova. Uvedeno je i dalších 11 případů týrání a bití lidí policií. V několika případech dokonce s trvaloubújmu na zdraví. Kromě toho jsou v Pols-

ku prováděny tzv. ověřovací postupy, které probíhají na pracovištích. Muselo se jim podrobit sto tisíc lidí, u kterých se zjišťuje především do jaké míry akceptují politické řízení v PIR. Je také prokázáno, že na vysokých školách jsou stipendia, studijní volna, vědecké cesty do ciziny a platy profesorů udělovány podle politické oddanosti.

Je tedy Solidarita slabá? Lech Walesa prohlásil "Nic není dobojováno. Rok 1980 byla malá epizoda. To hlavní ještě přijde. Podzemní odborníci vypracovávají ekonomické a sociální plány. Nepotřebujeme žádné miliónové demonstrace, při nichž se bojuje s policií, nýbrž malé skupinky myslících lidí, kteří budou pomalu uskutečňovat konkrétní program." Tolik hlas opozice.

A jeden kritický hlas do vlastních vládních řad. Bývalý místopředseda vlády a velvyslanec v ČSSR v letech 1975-1981 Jan Mátrega: "Nechceme nebo se nedokážeme učit z vlastních chyb. A chraň Bůh dělat závěry z chyb či zkušeností jiných. Na základě nejasného mechanismu výběru vedoucích kádrů se dostali do vedení lidé, kteří v každé situaci věděli co říci, ale nevěděli, co a jak dělat. Je to chyba, za kterou jsme nejednou k hořce platili."

Metody polské bezpečnosti

"Kolosální armády, mocní generálové, policie tajná i veřejná proti komu se to spojili? Proti několika myšlenkám, tot ^ě nic nového."

/ Cyprian Norwid /

...37-letý Jacek Krzywda z Krakova byl 26. července zbitý policií ve dveřích svého domu. Zemřel za několik dní, aniž nabyl vědomí. Zanechal zde ženu a dítě...

...33-letý Leszek Celewicz z Poznaně přijel 28. srpna do Krakova. V 6,30 přišel do hotelu Polonia a o půl hodiny později vypadl z okna svého hotelového pokoje ve třetím patře. Byl na místě mrtev. Prokuratura zastavila vyšetřování s tvrzením, že šlo o sebevraždu. Leszek Celewicz byl aktivním členem Solidarity a po vyhlášení výjimečného stavu spolupracoval s podzemím v Poznani...

...11-letá dcera Jana Budneho pracovníka Solidarity zabitého v srpnu 1985 policií je přemlouvána prokurátorem Januszkiem, aby podala falešné svědectví o smrti svého otce. Prokurátor ji již třikrát několik hodin vyslýchal ve škole. Chce, aby potvrdila oficiální verzi, že se otec zabil pádem ze tří schodů vedoucích k jejich domu...

... Zák 8. třídy základní školy Janusz Silakowski byl mučen pracovníky ministerstva vnitra. Byl zadržen 18.května a obviněn z rvač-ky. Když se nechtěl přiznat, vyšetřovatel ho za želízka pověsil na mříže okna. Chlapec tak visel hodinu a půl. Pak ho vyšetřovatelé Janusz Świderski, Ryszard Koniecki, Stanisław Jabłoński a Antonin Naumowicz tloukli obušky. Nechali ho utíkat před pomalu jedoucím vozem ve vzdálenos-ti 4 metrů...

...3.května okolo 11.hodiny chtěli tři osoby unést Rafala Śliwińskiego syna vedoucího MSZZ soukromých rolníků . Svědkové události v nich poznali pracovníky policie a vůz šéfa policie kapitána Szandurskiego. Únosu zabránili lidé z fronty, kteří byli zalarmováni dvěma důchodkyně-mi. Obě důchodkyně pak byly zanedlouho obviněny z vylepování letáků a prokurátor proti nim zahá-jil vyšetřování...

... V okresní odbočce ministerstva vnitra v Żywcu koncem března neuniformovaní pracovníci MV těžce potloukli Józefa Bieguna, kterého zatk-li s dalšími třemi osobami v bytě jeho přítele Kopali ho do genitálií, mlátili mokkými ručníky a potom ho do rána nechali nahého ve studené ce-le. Když ho propouštěli, bylo mu oznámeno, že šlo o omyl...

... V policii dále pracují Ryszard Borys, Józef Jarosik a Zbigniew Królak, kteří 24.října 1984 k smrti umlátili Kazimierza Łazarskiego, 58 le-

tého důchodce z Wabienic...

... Roman Mołotarski z Jelení Hory, odsouzený v roce 1971 na 15 let vězení za zabití mladé učitelky chodí po svém městě v policejní uniformě. Ukázalo se, že je členem zvláštní^{ch} policejních jednotek již od roku 1981...

Výzva

"V červenci 1984 byla vyhlášena amnestie a bylo tak propuštěno stovky politických vězňů. Tento akt se měl stát - ve shodě s deklarací vlády - krokem k normalizaci situace v Polsku. Uplynul již rok od ^{TE' DOBY} ~~toho času~~ a vězení se znovu zaplnila. Kdo jsou uvězněni? Nejčastěji jsou to lidé, kteří obětují svůj čas a zdraví, angažují intelekt a vydávají síly na šíření kultury a vědy ve společnosti, k obraně zájmů pracujících, pro budování společenských demokratických podmínek a propagování vlastních politických názorů.

Všeobecná deklarace lidských práv ratifikovaná i PLR v článku 19. říká: "Každý člověk má právo na svobodu názorů a projevu. Toto právo zahrnuje svobodu vyjadřování nezávislých názorů, hledání, získávání a rozšiřování informací všemi a názorů všemi prostředky bez ohledu na hranice."

Vězňové svědomí, to jsou lidé, kteří s poctou a přesvědčením užívali svých práv na život ve svobodě a spravedlnosti. Všichni si pamatujeme průběh gdaňského procesu, ve kterém tři známí pracovníci NSZZ Solidarity byli odsouzeni k vysokým trestům. V tomto procesu byla okleštěna práva obžalovaných na výpověď a obhajobu, ztížením domluvy obžalovaných s advo-

káty. Na jednání nebyli připuštěni nezávislí pozorovatelé. Tento proces se pro nás stal jasným a demosttrativním popřením zákonit^{nosti}osti, políčkem uštědřeným společnosti.

Nepoznána zůstává celá řada dalších soudních procesů při nichž se stovky lidí ocitly za mřížemi jenom proto, že tak jako jejich kolegové v Gdaňsku, měli odvahu projevovat svoje názory a pracovat v souladu se svým svědomím na obranu lidských práv.

Nemůžeme zapomenout na žádného vězně svědomí v naší zemi. Farní rada skupiny bývalých politických vězňů při farním úřadě ve Varšavě vyzývá, aby 3. - 10. listopad byl vyhlášen jako Týden politických vězňů v Polsku. Obracíme se s touto výzvou ke všem farnostem, všem odborářům, na všechny lidi dobré vůle : Modleme se v Týdnu politických vězňů za posílení jejich víry ve správnost toho, co dělají. Modleme se za jejich brzké osvobození. Shromážďujme se v kostelích a na pracovištích. Obraňme se na rodiny uvězněných a věnujme jim trvalou péči. Mluvme o nich, připomínejme společnosti jejich osud. Vystupujme na jejich obranu. Ať se Týden politických vězňů v PZR ve dnech 3.-10. listopadu stane novou solidaritou všech Poláků v boji za ideály svobody, nezávislosti a spravedlnosti."

"Získali jsme všechno, co jsme mohli v současné situaci získat, neboť máme nejdůležitější věc: naše nezávislé samosprávné odbory. Tá je naší zárukou do budoucnosti. Bojujeme nejenom za sebe, za vlastní kájmý, ale za celou zemi. Všichni víme, jak velká byla solidarita pracujících. Děkujeme všem, kteří nás podpořili. Byli jsme spolu, bojovali jsme také za vás. Vybojovali jsme právo stávky, získali jsme plné záruky obyvatelstvu. A co je nejdůležitější - vybojovali jsme právo na svobodné odbory. Všichni pracující mají práva zaručené právo dobrovolného sdružování se v odborech. A nyní s tou samou solidaritou a odvahou, jako jsme stávkovali, půjdeme do práce. Od zítřka začíná život našich nových odborů. Dbejme o to, aby zůstaly vždy samosprávné, aby pracovaly v zájmu nás všech, pro dobro země, pro Polsko. Ohlašuji stávku za zakončenou."

/ Lech Walesa /

Nevím, kdy se uvidíme

Dnes k tobě přijít nemohu
neboť stávka ještě pokračuje
Nevím, kdy se uvidíme
Kdo to ví, kdo to zná?

Neboď smutná moje milovaná
já si rady dám
ač mi je bez tebe těžko
nejsem tu přeci sám

Je nás zde hodně
kteří chtějí to co já
Věříme zač bojujeme
kam je to spravedlnost a víra má

Až se to skončí
tak se k tobě vrátím
a stisknu tě tak silně
kolik sil má moje srdce.

Gdaňsk 28.8.1980 A.L.

SRPEN 1980

První dny po zahájení stávký v gdaňských loděnicích V.I.Lenina v srpnu 1980 nebyly pro mnohé lidi nijak jednoduché. Mnohaletí odloučení od rodin, věčné napětí, diskuse, obavy z toho, co vláda podnikne. Nikdo nevěděl, jestli se se svými nejbližšími ještě někdy uvidí. V živé paměti byly totiž krvavé události z prosince 1970. Dělníci však v děli, za co bojují a jejich rozhodnutí bylo neoblomné - vydržet!!

Již od časného rána 14.srpna nebyl v loděnici V.I.Lenina klid. V 8 hodin přišel i Lech Walesa:

"Deset let jsem pracoval v loděnici a cítím se nadále loděřem, protože mám důvěru lidí v loděnici. Čtyři roky jsem bez práce. Vyhlašujeme okupační stávkou!"

Vznikl stávkový výbor, který předložil požadavky: přijetí zpět do práce Anny Walentynowicz a Lecha Walesy, členů stávkového výboru z roku 1970 a Výboru Zakládajícího výboru Svobodných odborů pobřeží, postavení pomníku obětem z prosince 1970, zrušení represí za účast ve stávce, zvýšení platu o 2 000 zlotých a vyrovnání rodinných přídatků z platů policie a STB. Po vyjednávání přistupuje vedení loděnice na první tři požadavky. To se zdá stávkujícím málo. Ustavuje se proto dělnická stráž, která do loděnice nepouští nikoho cizího a hlídá, aby tam nebyla přinášena vodka. Začíná ~~se~~ okupační stávka.

15.srpna je přerušeno telefonní a telegrafické spojení s ostatními částmi Polska. Do stávkyn vstupují i další závody.

17.srpna se před bránou loděnice koná mše celebrotaná knězem Jankowskim z kostela sv. Brigity. Zúčastní se jí přes 7.tisíc dělníků. Po mši je v místě před bránou, kde zahynuli v roce 1970 loděři vztyčen dřevěný kříž. Třináctičlenný Městský stávkový výbor je přejmenován na Mezizávodní stávkový výbor, který reprezentuje již 28 závodů. Jsou vyhotoveny nové požadavky - tak vzniká 21 politických, společenských a economic-

kých požadavků. Mezizávodní výbor pak je jediný oprávněný k rozhovorům s vládou. Pokračují sbírky na pomník.

19. srpna se k lodářům přidává Gdaňská polytechnika. Do loděnice přicházejí delegace z Polska - stávkuje se ve Štětíně, na Slezsku. Stále přicházejí nové peníze. Vychází informační bulletin Solidarność

23. srpna začínají rozhovory ~~Mezizávodního~~ ~~stávkového~~ ~~výboru~~ a vládní komisí. Dělníky vede Lech Walesa: "Chceme svobodné, nezávislé, a to opravdu nezávislé, odbory. Když jste s námi mluvil pane premiére, mohl jste se přesvědčit, že nebojujeme proti socialistickému řádu. Nechceme narušit společné^{VE} vlastnictví výrobních prostředků. Naše podniky považujeme za vlastnictví polského národa, ale žádáme, abychom byli skutečnými hospodáři jak v továrnách, tak i v zemi. Mnohokrát nám to bylo slibováno, nyní jsme se rozhodli dožadovat se toho pomocí stávky. Naše rozhovory budou složité, musíme všichni mít velmi trpělivosti a dobré vůle."

Za vládní komisi mluvil Mieczysław Jagielski. Jeho slova byla zase plná vytáček a planných slibů. Zástupce Lecha Walesy Bogdan Lis mu na to odpověděl: "Proč chce vláda reorganizovat staré odbory a nechce povolit nové? Staré odbory jsou tak zkompromitované, že by naše přítomnost v nich

nic nevyřešila. Nechceme měnit starou krev za
čerstvou. Chceme prostě úplně nový organismus,
Zaručuje nám to konvence 87 Mezinárodní organiza-
ce práce."

Vláda přerušuje jednání.

28.srpna má Mezizávodní stávkový výbor/MKS/
již 600 závodů.

29.srpna podruhé odvolává vládní komise roz-
hovory.

30.srpna začínají rozhovory MKS a vládní komi-
se. Jsou schváleny body 1 a 2.

31.srpna pokračují rozhovory od 3.bodu požadav-
ků. Je podepsána dohoda mezi MKS a vládní komisí.
Vláda přijímá všechny požadavky stávkujících.

21 gdaňských požadavků

1. Uznání na straně a zaměstnavateli nezávislých svobodných odborů v souladu s ratifikací PLR konvence 87 MOP zaručující svobodu odborů.

2. Zaručení práva na stávku a záruka bezpečnosti stávkujících i osob jim napomáhajících.

3. Dbát na zajištění svobody slova, tisku a publikování, jak to obsahuje ústava PLR. A nepodnikat represe proti nezávislým nakladatelstvím. Zpřístupnit hromadné sdělovací prostředky představitelům všech vyznání.

4. A/ Vrátit dřívější práva lidem vyhozeným z práce po stávkách v letech 1970 a 1976, studentům vyhozeným ze škol za přesvědčení.

B/ Propustit všechny politické vězně/mezi nimi Edmunda Zadrożyńského, Jana Kozłowskiego a Marka Kozłowskiego/

C/ Zastavit pronásledování za přesvědčení.

5. Informovat v hromadných sdělovacích prostředcích o vytvoření Mezizávodního stávkového výboru a zároveň publikovat jeho požadavky.

6. Učinit konkrétní kroky, které by zemi vyvedly z krize. A to za pomoci podávání veřejnosti kompletních informací o společensko-hospodářské situaci. Umožnit všem společenským vrstvám a skupinám účastnit se v diskusi o programu reforem

7. Všem pracovníkům, kteří se zúčastnili stávky, vyplatit za dobu stávky plat jako za placenou dovo-

lenou.

8. Zvýšit každému pracovníkovi plat o 2 000 slotých jako rekompenzaci současného růstu cen.

9. Zaručit automatický růst platů s růstem cen a snižováním hodnoty peněz.

10. Zajistit plné zabezpečení vnitřního trhu potravinářskými výrobky a vyvážet jenom a výlučně nadbytky.

11. Snižit maloobchodní ceny a současně prodávat za devizi v tzv. vnitřním exportu.

12. Výběr vedoucích kádrů uskutečňovat na zásadách kvalifikace a ne stranické příslušnosti. A zároveň zrušit privilegia policie a STB a stranického aparátu srovnáním rodinných přídatků, zlikvidováním speciálních prodejen apod.

13. Zavedení přidělového systému - lístků na maso a další výrobky do té doby, než bude zvládnuta situace na trhu.

14. Snižit důchodový věk pro ženy do 50 let a pro muže do 55 let nebo proto ty, co v PIR odpracovali u žen 30 let a u mužů 35 let bez ohledu na jejich věk.

15. Srovnat staré důchody na hladinu aktivních výplat.

16. Zlepšit pracovní podmínky ve zdravotnictví a tím zabezpečit plnou medicínskou péči pracujícím.

17. Zabezpečit dostatek míst v jeslích a školkách pro děti pracujících matek.

18. Zavést mateřskou dovolenou do tří let na výchovu dítěte.
19. Zkrátit dobu čekání na byt.
20. Zvýšit diety ze 40 na 100 zlotých a doplatek odlučného
21. Zavést všechny soboty volné. Pracovníkům v nepřetržitých provozech a v čtyřsměnném provozu rekompenzovat chybějící volné soboty zvýšením dovolené nebo jinými volnými dny.

Ukládá se předložit vládě tyto návrhy do 30. listopadu 1980.

Po projednání těchto požadavků bylo dohodnuto, že vláda zavazuje ~~zajistit~~ osobní bezpečnost jak šem účastníkům stávky, tak i osobám, které jim pomáhali. Zavazuje se prošetřit všechny specifické záležitosti v resortech, ohlášené a řešené pracujícími v MKS stávkujících závodů. Bezprostřední otištění hromadných sdělovacích prostředcích na úrovni krajů plné znění nynější dohody, textu protokolu.

Mezizávodní stávkový výbor se zavazuje zakončit stávku dnem 31.8.1980 v 17,00 hodin.

za předsednictvo MKS:

předseda Lech Walesa

místopředseda Andrzej Kolodziej a Bogdan Lis

členové: Lech Badkowski, Wojciech Gruszewski, Andrzej Swiazda, Stefan Izdebski, Jerzy Kwiecik, Zdzisław Kobylński, Henryka Krzywonos, Stefan Lewandowski, Alina Pieńkowska, Józef Przybylski, Jerzy Sikorski,

Lech Sobieszek, Tadeusz Stanny, Anna Walentynowicz,
Florian Wiśniewski.

za vládní komisi:

vedoucí Mieczyslaw Jagielski, místopředseda rady
ministrů PIR

členové: Zbygniew Zieliński, člen sekretariátu
Tadeusz Fiszbach vedoucí vojvodské národní rady
v Gdańsku, Jerzy Kolodziejski gdaňský vojvoda.

x x x

Stávka. Ženy o tom mluví tiše, šeptají a potom trochu hlasitěji, na schodech, po celém městě. Nemusí říkat, kde stávka je, i tak všichni vědí, že musela vybuchnout v loděnici. V Gdaňsku všechno, co je důležité, se začíná i končí tam. Vise-lo to ve vzduchu, nedalo se to už déle vydržet... Najednou znehybněly, muži z ranní směny se nevrá-tili domů. Copak to budou opravdu muset prožít? - myslí si se sevřeným srdcem...

x x x

Fronta mlčí. Lidé jeďbu do své práce, závodů, obchodů, instátutů, zahlobaní do sebe, neďívají se jeden na druhého. Když projíždějí stanicí Gdaňsk-Loděnice tisknou se k oknům. Tamti pořád nepracují? Nepracují! Někteří sedí na zdi. Z vlaku je vidět jejich tváře, kombinézy. Stále více lidí vylévá, tvoří se zástup na mostě i na schodech, dolů k bráně číslo tři. Bav se vylévá do jízdní dráhy a plyne okolo zdi, až k bráně číslo dvě. Ženy s košíky a taškami s jídlem přivádějí sebou rodinu, blízké, příbuzné, sousedy, kteří se nebojí, starší děti. Mladší neberou, ty to příliš rozrušuje a pak se v noci, když se jim zdá o stávce, budí.

Před hlavní bránu přicházejí tisíce lidí, poslouchají projevy řečníků a lekají se toho, co slyší. . Odcházejí, rozhlížejí se do stran, znovu se vracují, je jich víc, podávají tamtěk v kombinézách cigarety a květy, objímají se s nimi.

Ale odvážili by se tam vejít a zůstat s nimi? Místo, kde se stávka setkává s městem je roze-
hřáté a zapálené. Z jedné strany vše Polsko,
zakompexované a nervosní, z druhé strany lo-
děnice, která se chová jako svobodná republi-
ka. A byly tompořádné rozdíly pro každého z
nás, kdo jsme byli v Gdaňsku v době stávky,
na jedné či druhé straně brány. Probíhaly zde
stovky těch nejsložitějších vztahů.

x x x

U brány číslo dvě loděnice V.I.Lenina to
z panoramatického záběru v padá, jakoby se zde
natáčel nějaký filmový gigant. Cesty mezi ha-
lami a budovami vyplňují dělníci v kombinézách
Skupinky diskutujících. Jiní se rozložili po
trávě. Vyčkávací nálada. Tmavomodré kombinézy
se vlní, přemísťují se, mění konfiguraci, Hroz-
ná síla. Jak z klasických filmů Eisensteina a
Puďowkina.

Pořádková služba v bráně ozdobené od shora
dolů květy, opatřené portrétem papeže, prohlí-
ží naše legitimace. Tak^{xv} je nás od hlavy k
patě, jakoby chtěla uhádnout naše úmysly. No-
vináři - zvláště v počátečních dnech - nejsou
příliš oblíbení. Kvůli tomu, co se v posledních
letech psalo, kvůli ~~propagandě~~ propagandě
úspěchu. A rovněž kvůli informacím o stávce,
které byly otištěné v mnohá~~ck~~ novinách a v

televizi. Velkodušnost roste současně s pocitem síly a jistoty. Od poloviny stávky tisk už nikoho speciálně nedráždí.

Chlapík s červenobílou páskou nás vozí na akumulacním vozíku. Jsme v centru dění. Všude se diskutuje. Posloucháme:

- Nejde jenom o peníze, jde o pravdu.

- Pravdu ještě nikdo nenašel, brachu. Já už ji hledám 35 let. Byl jsem v Nové Huti, víš, jak to tam vypadalo.

Jiného by okřikli, toho tolerují. Ale za chvíli to chlápek nevydržel:

- To jste ale špatně hledal.

A začne dělníkovi vysvětlovat, co mu můžou dát svobodné odbory a nejen dělníkům, ale celému Polsku:

- Jak nám budou chtít vnutit faleš a klam, to jim budeme odporovat!

x x x

Stávka! V loděnici V.I.Lenina vybuchla ve čtvrtek 14.srpna. Na pobřeží bylo již několik dní pěkné počasí, jako obyčejně plno polských a zahraničních turistů. Zpráva vyvolala poplach zvláště u příjíždějících. V pátek nejezdila městská komunikace a benzínka přestala vydávat benzín. Odjíždělo se spěšně. Tou cestou se také šířily první zprávy po Polsku.

Lidé na sto procent nevědí, kdo to vlastně všechno začal. To však už není důležité. "Snad takový jeden Bogdan, Kažik, bylo jich tolik, mladí chlápci..." Jména se pak dozvěděli ze stávkového bulletinu. Ostatně v ložnici je 17 tisíc zaměstnanců, osobně se zná nanejvýš tak sto, dvě stě, podle toho, jak kdo zde pracuje dlouho. Ještě dvakrát, třikrát tolik se zná od vidění.

"Jeden z agitátorů vylepil v šatnách plakáty před šestou ráno. Oznamoval lidem, že jeřábnice Anna Walentynowicz byla disciplinárně zbavena práce pět měsíců před důchodem. A to proto, že bránila dělníky, že se jich zastávala. Měla stříbrný, bronzový a zlatý kříž za zásluhy. A 30 let bez přestávky pracovala. Ředitel ji nechce přijmout zpět, přestože pracovní soud vyhození neuznal. Anna Walentynowicz byla ve stávkovém výboru v roce 1970. To je to nejdůležitější proč byla vyhozena."

Na heslo stávka z nakládacích rovin, z trupů lodí, z montáže a jiných oddělení začali vycházet dělníci před halu. Někteří váhavě, ale během půl hodiny většina odhodila nářadí a seřadila se na nádvoří. Nesli transparenty. Na nich pár na rychlo napsaných požadavků: "Přijmout jeřábnici Annu Walentynowicz do práce, zvýšit výplaty o tisíc zlotých..."

Na nádvoří byla držena minuta ticha za loďaře

padlé v roce 1970. V blízkosti se objevil Lech Walesa, elektromontér, rovněž vyhozený z loděnice za aktivní účast na stávce v prosinci 1970. Přelezl plot. Někdo křikl Hurá! Jiný začal domlouvat. Za řečnický pult sloužila vyorávačka. Hlavní ředitel Gniech se snažil přesvědčit lidi, aby se vrátili do práce. Ale neposlouchali ho. Lech Walesa vyhlásil okupační stávku. Podpořili ho, neboť každý měl své důvody.

úryvek z vyprávění novinářů
Henryka Dobosze a Andrzeje Zwanieckiego

A postavíme jim pomník

Srdce od žalu až puká
když myslí^h na ztrátu
ztrátu nejlepších časů
na utracenou dobu v práci

Nebylo nám dáno
žít a pracovat v klidu
A přeci každý z nás
chtěl by se vesele smát

Dost už klamu, křeténství a výmluv
Vládu převezmem my
my, polští dělníci
Dost už klamů, svodu a krve

V 70. roce
bratrská tekla krev
Padli ti, co za nás šli
šli proti tantěm svazům

Ale jejich krev nadarmo netekla
ač muselo se čekat deset let
Nyní do boje nás vede
náš Lech Walesa

Vybojujeme jitro své
odbory vytvoříme svobodné
vyzdvihneme vlast z rujin
a jim, postavíme pomník

Pomník byl postaven v rekordním čase. Od prvních sbírek v době srpnových stávek neuplynuly ani čtyři měsíce a před vchodem do gdaňských loděnic V.I.Lenina byly vztyčeny tři vysoké kříže, kombinace kamene a kovu, ozdobené plastikami vyjadřujícími boj polských dělníků. za svobodu. Od slavnostního odhalení pomníku uplynulo letos 16.prosince pět let. Pomník na náměstí Solidarity, jak bylo prostranství nazváno/tento název je možné číst i na oficiálním plánu Gdaňska, vydaném v roce 1983!/ se stal místem, kde se lidé přicházejí nejen poklonit památce padlých. Je to místo, kde je možné deno denně vidět čerstvé květy složené ve tvaru kříže a kotvy. Najdou se zde i různé výzvy k propuštění politických vězňů, různá oznámení. Je to místo, kde před 15 roky padli rukou tolik opěvované vlády rolníků a dělníků, polští loděři.

Rok 1970

"Během těchto událostí a bezprostředně po nich bylo zadrženo přes 2 200 osob, přes 560 civilistů a 500 policistů bylo raněných, raněných bylo okolo 70 vojáků. Zabitých bylo podle oficiálních údajů 28 a raněných postřelením více jak 150. Policie se ve dnech 15.-19. prosince 1970 dopouštěla na uvězněných množství brutálností. Museli bít tv. uličkou, byli bití a strašeni, bylo po nich stříleno na slepo. Mnoho z nich je v důsledku výsledků trvale poškozeno na zdraví. Počet žádostí na odškodnění za trvalé následky v důsledku výsledků je na adresu policie okolo 300. Bilance ztrát je tragická."

Jaroslav Dutkowski

"Najednou jsme uslyšeli střelbu. Vypadalo to, jakoby někdo střílel z okna. Vyklonili jsme se z okna a uviděli jsme koulejícího se muže po chodníku xx ve vku ani ne třiceti let, oblečeného do zimního kabátu. Ten se ale ožral, chlápek! Jak jsme později zjistili, ten muž byl postřelený. Za chvíli od roku budovy redakce "Glos Wybrzeża" vyskočili dva mladí ozbrojení muži v uniformách. Uchopili muže za ruce a táhli ho za budovu. Další jeho osud mi není znám. Mězitím padlo ještě několik výstřelů. Po nějakém čase jsem vystoupil na ulici Kowalska. U rohu domu číslo 8 stála sanitka.

Spatřil jsem na chodníku v krvi na boku ležícího mladého člověka. Zeptal jsem se lékaře, jestli bude žít. Odpověděl mi, že z něho už nic nebude.

Na chodníku a na podezdívce zůstaly stopy krve. Krev byla ještě dlouho ~~vytisklím~~ viditelná. Zůstal tak v paměti lidí, kteří to viděli a zapamatovali si. Kdykoliv jsem procházel kolem tohoto místa at's ženou nebo dětmi, vždy jsem jim ukazoval místa zbrocená dělnickou krví. Vždy jsem jim opakoval, že jestli se toho dožijí a něco se změní, bude umístěna na tomto místě pamětní deska. Nadešel čas, abycha o tom hovořil, a proto to dělám.

Prosinec 1970 - 13. prosince byly v rádiu a televizi oznámeny výsledky ze zasedání Rady ministrů dne 12. prosince o zavedení zvýšení cen. 14. prosince v 7,30 pracující gdaňské loděnice přerušují práci a okolo tří tisíc se jich shromažďuje před ředitelstvím. Dožadují se rozhovorů s gdaňským vedením. 16. prosince jsou v gdaňské, montážní a severní loděnici vyhlášeny okupační stávky. Vláda neváhá a posílá proti dělníkům policii a vojsko. Začíná střelba. 19. prosince se již opět pracuje. Vláda naslibovala to, co nikdy nedodržela. Otřesená společnost musí na skutečné rozhovory s vládou čekat ještě dalších deset let.

Výzva

vyzývám vás,
bezejmení bohatýři mého studu
v životě ve kterém jsem se dočkal západu
slunce vaší krve
znovu vzbouřené mým svědomím
a poznejte pravdu,
přátelé deset dní po vaší smrti
když na ulicích ještě byly teplé kameny
od ~~xxxxxv~~vašich rukou, když básník sám jedl
chléb a v odlehlém městě ukládal se klidně
do snu, v době kdy vaše srdce rozdrcená pásy
tanků proděravělá výstřely z pušek
znovu ožila v masových hrobech
tak ~~ryx~~ narychlo vykopaných po policejní hodině
v úplně náhodných místech
hlasem prostě mluveným k vám zapomenutým
okolními větry
abyste uvěřili svému dějinnému místu
a svému poselství krve prolité za nás
humanisty i za mne
filologa, dávajícího vám pratři loďari
posmrtný řád důstojnosti
a cti a mojí pokory, kterou vám budu
skládat po nocích ubohými verši
nařikajícími pláčem matek a otců

Stanisław Gostowski Gdaňsk

Kazimierz Sopuch

Gdynia 70

Kdykoliv přijíždím do Varšavy
pláču.

Pohlédnu na dlažbu ulice: krvavá

Pohlédnu na sebe: zoufalství

Władysław Broniewski

I.

Kdykoliv přijíždím do Gdyně...

je to moje město

v oněch dnech

kdy budil mě hlas salvy

.....

... a krev na peronech, na dlažbě

Čí to hněv

Kdo stojí na straně palby?

II.

... a nesli ho

na marách

přes Kosynierów

přes Świetojańskou

III.

Neukolébáš nás do snu

Matko komunardy

nezavolám - synu povstaň z hrobu -

Ani ve mně není prorok
spravedlivý
Soudcové
v togách z papíru
vrhla paragrafy strachu
vyměřovali spravedlnost
... a Ty Matko sama
za soumraku
ve tmě
A nakonec prosincový vítr
slaný
utichl

IV.

Přišli
udeřili do brány
- stráž do prázdna otevřela -
ještě v hlubinách
ozvěna nesla kroky
sestupujících

V.

Hledáte spravedlnost
stojíce na strážě střelby?
Ale to není rozkaz
vás spravedlivých
- kdyby to tak bylo
marné by bylo naše volání

VI.

Čekal jsem
čekali
až přijde den
dělení ryby
odevzdávání lidem
co je lidské

VII.

Lži vznášející se nad stolem
ve dnech naděje
Z těch
které byly krvavé
vzešlo víno
ke mši smuteční

18.1 - 24.2. 1971

Výjimečný stav

Výjimečný stav byl vyhlášen v noci z 12. na 13. prosince 1981. Solidarita byla na tento krok naprosto nepřipravená, ještě v noci bylo zatčeno velké množství aktivistů Solidarity. Hnutí bylo na okamžik ochromeno, společnost utrpěla neuvěřitelný šok. V továrnách byly vojenské stráže a vojenské výbory. Na televizních obrazovkách bylo možno vidět pouze redaktory v uniformách. Na ulicích postávali vojáci se samopaly.

Solidarita se nechala příliš strhnout úspěchy a podcenila vládu a její mocenský aparát. První varování bylo již v březnu v Bydhošti. Ale přestože se ve vedení desetimiliónového odborového svazu hovořilo dokonce i o možnosti vojenské intervence, nikdo toho příliš nedbal. V posledních týdnech před vyhlášením výjimečného stavu došlo k výraznějšímu rozdělení ve výboru Solidarity na radikálnější a umírněnější křídlo. Umírněnější, jejichž představitelem byl Lech Walesa, byli pro postupné reformy, pro dialog s vládou. Radikálnější v čele s Andrzejem Gwiazdou považovali klidný věcný dialog s mocí za předmětný, protože v něj nevěřili. Nevěřili, že vláda je schopna to, co slíbila dodržet. Ovšem jasný plán dalšího postupu neměli.

Do těchto diskusí přišel 13. prosinec a Solidarita se musela přeorientovat na úplně jiné podmínky. ~~Tím~~^{již}, co se podařilo uniknout zatčení v prvních dnech, přešli do ilegality. Budování podzemních struktur bylo zpočátku velice obtížné, protože lidé o sobě vzájemně nevěděli, nevěděli, kdo je zatčen a kdo na svobodě, mnohokrát neměli kontakt první týdny ani s rodinami. Důkazem polské solidarity, tak obdivuhodné, je to, že někteří aktivisté Solidarity žijí v podzemí již čtyři roky. Dodnes existují ilegální tiskárny, ozve se čas od času ~~tržně~~ vysílání rádia Solidarność. Podzemí má kontakt se členy Solidarity na svobodě i s lidmi ve strukturách. Do této činnosti jsou zapojeny stovky dobrovolníků.

Víc jak rok a půl výjimečného stavu nebylo pro Poláky ztraceným časem. Po počátečním šoku, po otevřených protestech, které si vyžádaly i další oběti na životech, po bojkotu umělců a vědců, se společnost sjednotila na nenásilném odporu. Došlo ke konečnému vyřešení vztahu mezi vládou a lidem. Utvořila se již nepřekonatelná propast.

Výjimečný stav v Polsku sice skončil, ale problémy trvají dál a v mnohém se stále více vy-
hrocují.

Jednou z dalších zkoušek bude pro Poláky zřejmě i letošní zima. List Rzeczpospolita v článku "Přejme si mírnou a krátkou zimu" uvádí fakta, která se podobají spíše hororu než skutečnosti. ...

Jde především o napjatou energetickou situaci v zemi. Už nyní je zřejmé, že dodávka elektrického proudu bude muset být omezena i do domácností. Ačkoliv údajně horníci spánili plán těžby uhlí, bude ho nedostatek. Problémy jsou dokonce i s jeho rozvozem. Někteří odběratelé nestačili obnovit zásoby po předchozí zimě. Je nedostatek vagónů. Ty se nedostávají i v přístavech, kde čekají lodě na vykládku a je třeba platit značné penále. Snižují se rovněž výrobní zásoby v podnicích.

Dalším problémem jsou dodávky tepla do domácností. Teprve na začátku sezóny se totiž ukázalo, že většina kotlů a teplovední sítě ve větších městech jako je Varšava, Vratislav, Toruň, je ve velmi špatné stavu. Proto byla zimní sezóna zahájena haváriemi. Tyto nedostatky trvají již od začátku 70. let, od kdy se věnuje pozornost pouze novostavbám a na opravu nikoli. Nyní se ukazuje, že chybí opraváři, materiál i peníze. Nedostatky, které přetrvávají roky. A to hlavní zimní období ještě nenastalo!

Mírové hnutí v Polsku

"V mírovém hnutí jsou dvě rozdílné orientace. První vidí v míru jakýsi politický program. Tento druh mírového hnutí požaduje určité úpravy v mezinárodních vztazích, které by zvýšily bezpečnost a ochranu. Snaží se dosáhnout tohoto cíle způsobem, který prospěje vztahům mezi státy. Podle mého názoru takovéto hnutí nemá v Polsku naději. V Polsku může být účinný pouze takový program, který získá kontrolu nad činností stát.-ního aparátu a o takový program v nejširším smyslu se v současné době snaží Solidarita. V tomto hnutí najdete nejčistiší vyjádření známé pravdy, že není míru bez lidských práv. Z tohoto hlediska by bylo naivní pokoušet se o ustavení samostatného nezávislého mírového hnutí. Takové hnutí by nás pouze rozdělovalo a nestalo by se ani z části tak masovým jako Solidarita. Do rámce hnutí organizované polské společnosti by měl být zahrnut boj za mír, a v tomto směru se již hodně vykonalo. Na druhé straně se objevila myšlenka jiného druhu mírového hnutí - myšlenka, která vzešla z papežových kázání. Pro toto hnutí pojem mír neznamena jen nepřítomnost války, ale obsahuje i představu nového uspořádání založeného na určitých hodnotách. Mládež přišla s myšlenkou mírového hnutí, které začíná u člověka samého,

u lidských vztahů ve nejmenších myslitelných skupinkách. Takovéto hnutí přirozeně musí být elitářské. Jeho politická činnost je velmi omezená. Zdá se však, že jako model způsobu života může být a je velmi účinná."

Jacek Kuroň

V dubnu 1985 bylo v Krakově založeno legální hnutí "Svoboda a mír" Petici ve prospěch tohoto hnutí podepsalo 50 000 lidí, mezi nimi i Lech Walesa. Hnutí se mj. zabývá takovými případy jako je 21letý učitel z Gdaňska Wojciech Jankowski, který odmítl nastoupit vojenskou službu a byl za to zatčen.

Rev. Jerry Peritturo

"Prosím vás, abyste vždy byli hodni té cti, kterou nás kněze obdařuje sám Kristus. Abyste n mu byli neskonale vděčni za dar kněžství a abyste mu tuto vděčnost spláceli celým svým životem. At' je to život blahoslavný v duchu Osmi Blahoslávenství - to je syntéza povolání křesťanského povolání evangelického. At' je to život plodný tou zvláštní prospěšností k jaké jste povolání zřikající se života rodinného, osobního. A to proto, abyste tím více patřili všem"

Jan Pavel II

Jerzy Popieluzsko

"Jsem přesvědčen, že to, co dělám je správné, proto jsem připraven na vše."

J.P.

Jerzy Popieluzsko se narodil 23.9.1947 ve vsi Okopy. Měl čtyři sourozence. Od mládí mu imponovala postava kardinála Wyszyńskiego. Především jeho ~~ž~~ odvaha a nekompromisnost. Se svými plány, stát se knězem se nikomu předem nesvěřoval. V roce 1966 šel na vojnu a potajnu za dva roky služby vystudoval jeden rok semináře. Z vojny se již vrátil s podlomeným zdravím

Wiesław Kadziela/kolega ze semináře:"Byl velmi nemocný. Možná, že to zostřilo jeho citli-

vost na utrpení druhých. Pořád se o někoho staral. Založil růžencový kroužek. Ale nebyl to pouze kroužek modlitební. Mládež sbírala dary a několikrát týdně je nosila do výchovného ústavu."

Kněz Tadeusz Karolak: "Jeho vize kostela se neomezovala pouze na eschatologii. Viděl církev velmi konkrétně v lidských potřebách. Velmi silně pociťoval závazek, který ho neustále nutil přepínat vlastní síly. Choroba mu velmi znesnadňovala práci, ale moc se o to nestaral"

Jerzy Popieluzsko, kněz kostela Stanisława Kostky ve Varšavě byl 19. října 1984 unesen štyř - xix příslušníky ministerstva vnitra, brutálním způsobem mučen, zavražděn a hozen do Visly. Knězi bylo již dlouho vyhrožováno. Byl proveden útok na jeho byt, kam mu byla vhozena výbušnina. Několikrát se do jeho bytů vloupali. Byl zadžován k při svých cestách za věřícími, vyslýchán a neustále vyzván, aby odešel za hranice. Kněz Jerzy byl totiž vytrvalým zastáncem Solidarity. Na jeho kázání se sjížděli lidé z celého Polska. Chodil s lidmi k soudu, pomáhal rodinám uvězněných. Neustále dbal o to, aby se na Solidarity nezapomínalo. To bylo hlavní příčinou jeho zavraždění. Vrazi se nezastavili ani před jeho vážnou srdeční chorobou.

"Vražda kněze Jiřího se stala pro církev výzvou k dalšímu odvážnému pokračování v její duchovní práci v národě v duchu kněžského úřadu. Nedej zvítězit nikdy zlu, ale nad zlem zvítětiš dobrem"

kardinál Józef Glemp

"Žehnáme ti, boží sluho, přísahaje, že neuhneme nikdy před mocí, že budeme solidární v službě vlasti, že pravdou na klam a dobrem na zlo budeme odpovídat. Žehnáieti s nadějí na společný spravedlivý klid v naší vlasti."

Lech Walesa

Mše Jerzyho Popieluzska - říjen 1982

"Aby člověk zůstal svobodným člověkem, je třeba žít v pravdě. Život v pravdě znamená podávat svědectví o pravdě, pomáhat jí na povrh, přiznávat se k ní a pamatovat na ni v každé situaci. Pravda je neměnná. Pravda se nedá zničit takovým či onakým usnesením, takovou či onakou ústavou. V tom je zásada naší nesvobody, že se poddáváme vládě klamu, že ho nedemaskujeme, a neprotestujeme proti němu každým dnem. Nevyvrácíme ho, mlčíme nebo předstíráme, že v něj věříme.

Žijeme tak v klamu. Odvážné svědectví pravdě, je cesta vedoucí přímo ke svobodě.

Člověk, který dá svědectví pravdě, je člověkem svobodným byt^{ím} v podmínkách největšího ujařmeníat^{ím} už v^š lágru nebo ve vězení. Kdyby většina Poláků v současné situaci vkročila na cestu pravdy, kdyby ta většina nezapomněla, co bylo pro ní pravdou ještě před necelým rokem, byli bychom národem duševně svobodným již nyní. Absvoboda vnější nebo politická musela by přijít dříve nebo později, jako důsledek svobody ducha a věrnosti pravdě.

Nebojme se nikdy násilí. Násilí není znakem síly, ale spabosti. Komu se nepodařilo zvítězit srdcem nebo rozumem, usiluje o vítězství násilím. Každý projev násilí je důsledkem morální neschopnosti. Nejšlechetnější a nejtrvalejší války jaké zná historie, tož jsou války lidské mysli. Nejbez nadějnější a nejkratší jsou války násilí. Myšlenka, která potřebuje zbraň, aby se udržela, sama odumírá. Myšlenka, která se jenom udržuje při životě násilím, je zdeformována, zkažená, křivá. Myšlenka, která je schopna žít podmaňuje sama, za ní jdou spontánně milióny.

Často přemýšlím o tom, jestli příliš neodbýváme od toho, co je naším závazkem - od modlitby a kázání slova Božího. Ale již byly takové xi doby, kdy církev plnila úkoly zastupující. Tak to bylo

v dobách nevole, kdy církev byla učitelkou i vychovatelem...

Tak je tomu i dnes. Někdy i my jsme vtaženi do věcí, které se zdají být vzdáleny kázání Evangelia. Ale ukazuje se, že současné chyby jsou důsledkem nedostatku ducha Evangelia v životě společenském, odborovém, hospodářském, národním, politickém a ve vedení vlády."

Přátelům v Československu

"První celonárodní sjezd Solidarity schválil "provolání k národům východní Evropy". Chtěli jsme tímto způsobem i vám dát vědět, že na vás pamatujeme a víme, že přijde den, ve kterém společně svrhneme jařmo komunismu. Solidarity je natolik univerzální idea směřování k demokracii nenásilnými metodami, že možná i u vás půjdou pracující touto cestou. Zbývá mi už jen vám popřát, abyste dosáhli ještě lepších výsledků. A vrcholem štěstí by bylo, kdybychom vykročili k demokracii společně."

aktivista Solidarity Zbigniew

Janas

x x x

"Prosme Boha o naději neboť jenom lidé silní nadějí jsou schopni překonat všechny těžkosti. Prosme o vnitřní radost neboť to je nejhroznější zbraň proti satanovi, který je smutný z narození. Prosme o osvobození od msty a nenávisti, o svobodu, která je ovocem lásky."

Jerzy Popieluzsko

x x x

"Zdravé a spokojené svátky Božího narození
v rodinném kruhu

přeje

Solidarność

Zdrowych
i spokojnych

ŻYWIAT

BOŻEGO
NARODZENIA

w rodzinnym

gronie,

życiu...

Szatani